

**ВСТАВАЙ,
ТАРАСЕ!**

ВСТАВАЙ, ТАРАСЕ!

ВСТАВАЙ, ТАРАСЕ / Упорядник Людмила Огнєва. –
Донецьк, 2009. – 24 с.

Добірка творів різних авторів про Тараса Шевченка та народні портрети Кобзаря з фондової збірки національного центру народної культури "Музей Івана Гончара", м.Київ.

На обкладинці:
Фронтиспіс до першого видання "Кобзаря"

© Л.Р.Огнєва, 2009

ВСТАВАЙ, ТАРАСЕ!

Вставай, Тарасе, з домовини,
Могилу темну розвали,
Спасати долю України
Готові всі твої орли!
Вся Україна під панами
Конала в рабському ярмі,
Та ти явився поміж нами
Пророком Правди у пітьмі!
І ти розбив ярмо неволі,
І пала панщина й кати,
І всі лани широкополі
Віддять народу мріяв ти!..
Та знов нагнався ворог лютий
І землю з наших рук забрав,
І знову весь народ закутий,
Й смертельно давить знов удав...
Минула панщина жорстока,
Нова зродилася стократ,
І Україна вся широка –
Її катує "старший брат"...
Сумують знов Дніпро і кручі,
Бо все навкруг в чужих руках,
Дере враг рідне на онучі,
І сіє зраду, сіє жах...
Вставай, Тарасе, з домовини,
Могилу темну розвали,
Спасати долю України
Готові лицарі-орли!

03.03.1961

Огієнко Іван

ЯК КОЛИСЬ ЧИТАЛИ ШЕВЧЕНКА

Якось літом забрів до мене старенький подорожній дідок. Він просив милостині, але його поважна постать і серйозний погляд виявляли в ньому не просто старця. Видно було, що лихе щось довело діда до торби.

Дідок трохи стурбувався, угледівши в хаті "панів". Я скоріш попрохав його сісти, бажаючи погомоніти з ним.

– От і Тарас наш у вас на стіні ... бач, який сумний та невеселий, – почав дідок, угледівши Шевченкового портрета.

– А ви хіба знаєте нашого Тараса, – поцікавився я спитати дідка.

– Знаю... І добре знаю, – почав розказувати дідок. – Я, бачте, був колись учителем, був дяком, та недоля зла довела мене до торби... Ет, всякого буває на віку... Адже ж он він, Тарас Григорович, мало хіба терпів?

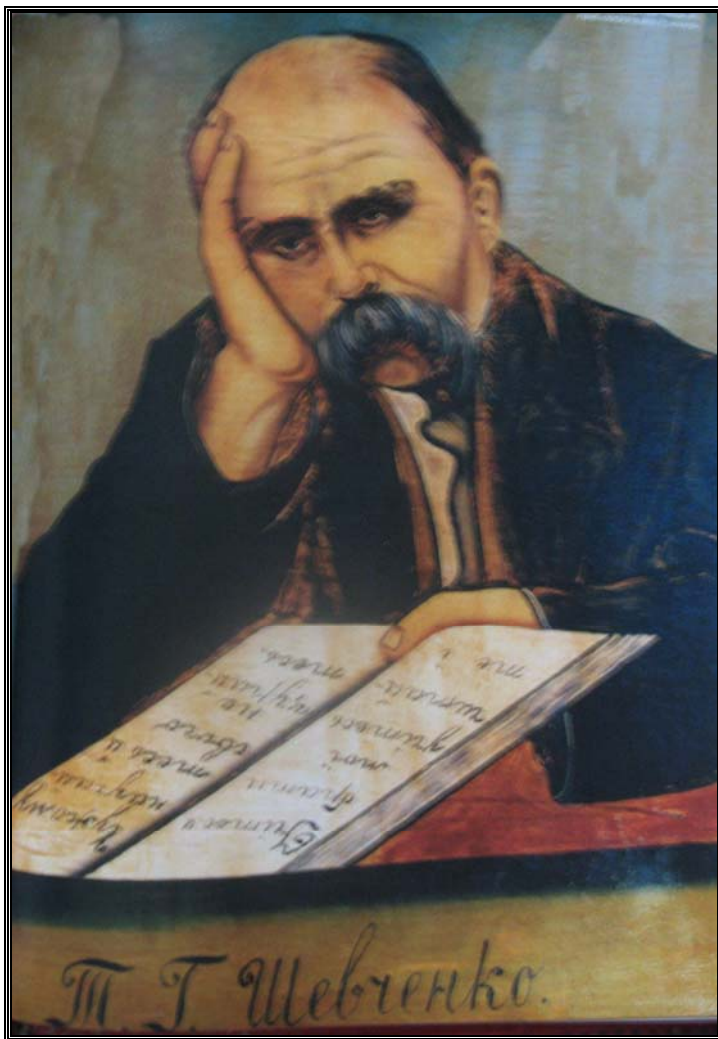
– Може, що знаєте про Шевченка, розкажіть, діду, – попросив я.

– Ні, такого нічого не знаю. Оце дивлюся на портрет, та й пригадую, як тепер гарно стало на світі... Колись, ще в мій час, все оце заборонялося.

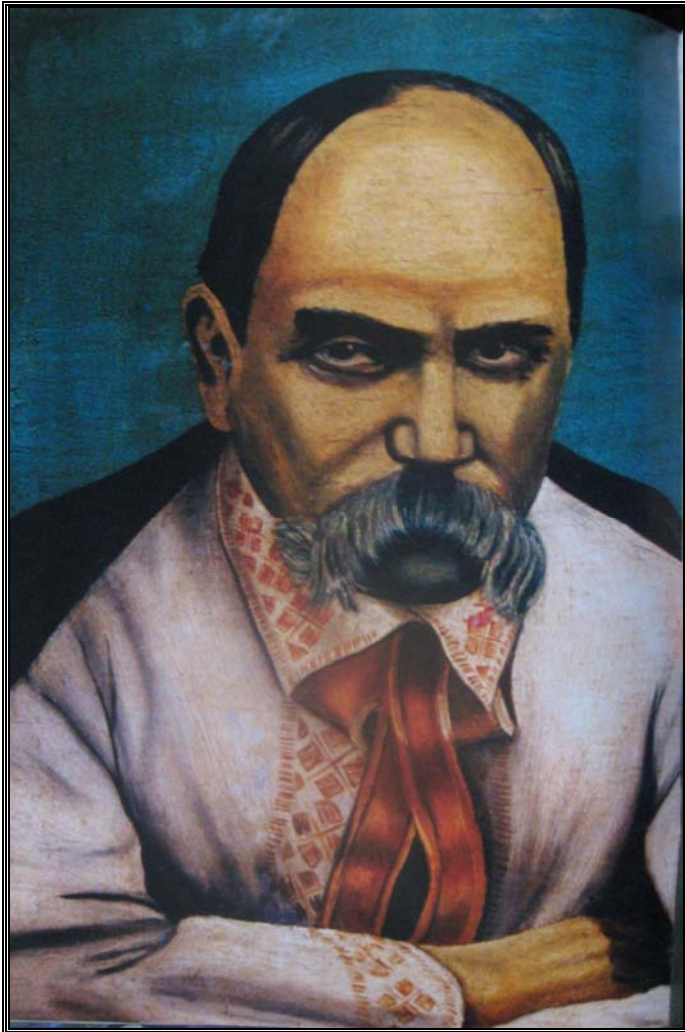
– Як то так?

– Просто не дозволяли читати Шевченка. Учителював я давно, ще в 50-х роках. Молодим тоді ще був. І от тоді якось глухо котилось луною про Шевченка... Ймення його казали пошепки, з острахом, бо боялися балакати про нього: поліція тоді дуже пильнувала, щоб не було ніяких чуток про Шевченка.

Але чутки ходили, та ще й чутки які, казав далі дідок. І всі балакали про Шевченка, хоч і тихенько. Духовенство, молоде духовенство, хвалило вдачу і одвагу Тарасову, але старі – то лаяли і проклинали його. І всі балакали про Шевченка: одні лаяли, другі хвалили...

Народна картина “Портрет Т.Г.Шевченка”,
автор невідомий. Сер. ХХ ст. Черкащина.
Фанера, олія.
Збірка Національного центру народної культури
"Музей Івана Гончара"

Народна картина “Портрет Тараса Шевченка”,
автор невідомий. I пол. XX ст.
Черкаська обл., Чернобаївський р-н.
Фанера, олія.
Збірка Національного центру народної культури
“Музей Івана Гончара”

Творів Шевченкових, друкованих тоді, ще в нас не було і скрізь ходили по руках писані тетрадки. А поліція скрізь нищорила, шукала тих тетрадок. Через те всякий з ними ховався, а проте дістати їх було можна, хоч і нелегко...

Ото пам'ятаю, як я з товаришами читав Шевченка. На превелику силу розгортали ми – я та ще двоє учителів – одну тетрадку віршів Шевченкових. Зійшлися до мене, бо, бачте, широке ліжко було. Позатуляли вікна ряднами і всі втрьох лягли на ліжко. Блимала лампочка настільки, щоб ледве можна було читати... Ми вдвох з товаришем вдавали, що спимо, а третій читав нам з-під рядна...

І що то за вірші були? Тепер таких щось вже немає, не друкують... Аж мороз поза шкірою, бувало, ходить, коси горою стають, коли слухаєш, як Шевченко вичитує всяких панів або плаче за сирітську долю кріпаків...

Страшно ставало тоді в хаті і ми мертвими лежали під ряднами. А як щось рипне, то в нас і духу немає. Думали, що це вже поліція...

А поліція слідкувала тоді, як ніколи. Багато арештувала... Більше всього чогось шукали "Катерину" Шевченкову. Казали, що ніби то її Шевченко написав на царицю Катерину, хоч там нічого такого й не було...

В семінарії духовній дуже багато було всяких віршів Шевченкових; семінаристи списували їх, де тільки могли, завчали напам'ять, а потім розвозили все додому, де їх давно виглядали.

От так-то колись читали Шевченка, – скінчив своє оповідання дідок.

– Та, а як же селяни, кріпаки балакали про Шевченка? – спитав я дідка.

– Селяни?.. Ні селяни не балакали про Шевченка. Мало знали його, бо творів Шевченка тоді ще не було. Хіба один хто в селі і знав про Шевченка, та й то що міг знати, коли ми, учителі, і то мало знали про нього...

Доводилося мені тоді, ще за кріпацтва, балакати про Шевченка де з ким з селян. Боялись балакати. Розкажуєш про

Шевченка, що він пише і як він правду ріже про селян, а селянин слухає і з виду міняється: то червоніє, то стане білим, як стіна... Очі йому горять і тремтить сам, а нічого не каже, тільки хреститься та очі зводить до неба.

Пізніше вже, перед смертю Шевченка, появились і "Кобзарі" його. Скрізь уже сміливіше загомоніли про Тараса. Якось не вірилося, що можна читати "Кобзаря" і не ховатися... Тільки не те вже в "Кобзарі" тому стояло, що ми раніше читали. Не те... Нічого ніколи я не читав уже того, що змолоду під рядном вчитував...

І вмер Шевченко. тихо доставили його до Києва сухопутно, а з Києва – Дніпром до Канева. Товариш мій був на той час у Києві і розказував, що вся молодь здвинула з Києва до Канева, – студенти, академіки, гімназисти, семінаристи... Всі проводили тіло Шевченка, багато казали промов...

Дідок замовк і замислився, схиливши свою старечу голову.

– От, діду, ви ходите по світу, багато бачили і чули. скажіть мені, що тепер кажуть селяни про Шевченка? – спитав я дідка.

– Що ж мають казати? Мало читають його, бо ж книжок нема. Але хто знає Шевченка, той любить його, той, як святу річ, береже і поважає його "Кобзаря". Селяни ще темні, грамотних мало серед них...

– Бачили де-небудь портрета Шевченка?

– Бачив, але тільки в учителів та духовенства... У селян не бачив.. Всякі портрети висять на стіні, а Шевченкового немає. Вибачайте, що потурбував вас стільки, – встав дідок, щоб попрощатись.

Ми попрощалися з дідком і він пішов собі далі, простуючи до сусідньої хати. Дідок пішов до Почаєва і де-неде в селі просив милостині, коли спорожнялася його торба...

Київ, 1909

Нечуй-Левицький Іван.

ХМАРИ

(уривок)

Надходив вечір. Сонце вже не пекло косим промінням; надворі було тепло, як у добре натопленій хаті. Од кукурудзи полягла по баштані тінь довгими рядками. Коні паслись по степу хапаючись; їм не надокучали мухи та гедзі. Молодий Радюк роздягся й роззувся. Він навіть скинув картуз і жилетку, неначе одежа давила його серед вольного степу. Сонце спустилось, неначе лягло на степ, і почало засовуватися за зелене море. Молодий Радюк провів очима сонце до останнього променя і задумався. Надворі починало сутеніть. Онисько запалив багаття з сухого бур'яну. Густий дим піднявся, валував та зігнав набік мошку.

— Чи не хочете, діду, мого тютюну? — промовив Радюк, запалюючи папіроску.

— То й дайте, коли маєте!

Дід насипав тютюну в свою зелену люльку й почав пахкати одним кінцем рота, не випускаючи з другого кінця рота цибука.

— І курите ж ви, паничу, кат зна що! Та це вода, а не тютюн! Нічогісінько не чую! Їй же богу, не чую!

І дід плюнув набік, потім витяг з кишені гаманець з своїм тютюном і закадив мархоткою так, що Радюк мусив оступитися й сісти оддалеки.

— Діду! Я чув, що ви вмієте всяких пісень, та ще й дуже давніх? Чи не заспівали б ви мені, а я б і позаписував в оцю книжечку? — сказав Радюк.

— А вам навіщо те здалося? — промовив дід стиха, глянувши скося на Радюка.

— Та так.

— Як так, то й нехай буде так... — промовив дід, зирнувши сердито на книжечку.

— Я чув, що ви, діду, вмієте всяких казок?

— Хіба я стара баба, щоб казки казав! — промовив дід ще сердитіше.

Дід дуже не йняв віри паничеві і чогось страхався тієї книжечки. Він бачив такі книжечки в тяжку годину свого життя, як його сина в некрути брали, як його ганяли на панщину й записували панщанні дні.

— І нащо, паничу, вам здалися наші пісні та казки? Ви народ вчений, письменний.

— Ви, діду, людина стара, то зрозумієте мене. Я людина вчена, і я дуже цікавий знати все, навіть пісні, та ще й стародавні, козацькі.

— О, я козацьких пісень багацько знаю! — сказав дід, не втерпівши.

— Бачите, діду, тепер вже пишуть книжки сільською українською мовою, то й сільська мова, й сільські пісні стали дуже потрібні задля вчених людей.

— Може, й правда; може, воно й так! Не знаю! Ви письменні; ви більше за мене знаєте.

Вважаючи на те, що дід трохи подається, Радюк витяг з кишені кілька дрібних книжечок і знайшов між ними ті, де були Шевченкові твори. Він знайшов Шевченкову “Наймичку” і почав читати. Не вперше він читав селянам українські твори Вовчка й Шевченка і знав, що ні одна поема не доходить так до серця, як “Наймичка”.

— Чи ти ба! їй-богу, по-нашому написано! — аж крикнув наймит, лежачи животом на траві. І він посунувся на грудях ближче й почав слухать, підперши лице долонями й пацаючи вряди-годи ногами.

Онисько не показував дивування. Він сидів, підобгавши ноги й нахиливши голову, та все слухав та слухав. Його люлька загасла й покотилась на траву, а він і голови не підводив та все слухав, як Марко ріс на хуторі в старого діда й баби, як прийшла до їх молодиця у найми проситься, як Марко оженився й пішов у дорогу, як наймичка перед смертю призналась Маркові, що вона його мати. Вплив того читання на Ониська був такий великий, що він неначе очамрив і скам'янів, поклавши руки на коліна й нахиливши сиву голову. Він не поворушив пальцем, не кліпнув очима, ні разу не

зітхнув, що буває знаком великої сили почування в щирого українця.

А парубок перестав пацать ногами, простяг їх на траві на всю їх довжину, роззявив рота, витріщив очі та все дивився на ту книжку, не мигнув і разу очима, неначе в тій книжці він бачив і той благодатний хутір, де служила наймичка, бачив і саму наймичку, і того Марка, про котрого читав Радюк.

Червоне полум'я багаття світило на ту групу, облило червоним кольором білу дідову сорочку, сиву бороду, й його темне похмуре лице, і сиві, низько навислі над очима брови.

Радюк скінчив і згорнув книжку. Онисько все сидів і не рушився з місця, а парубок все лежав та дивився на ту книжку, що лежала згорнута на траві. Вплив був такий великий, як був великий Шевченків геній, що постеріг тайну народного серця й поезії.

Сам молодий Радюк задумавсь і сидів мовчки, доки не згас слід того читання в його душі. Онисько підвів голову й обтер рукавом сльозу.

— Я ще зроду не чув нічого кращого од цієї “Наймички”, — промовив дід та й знов похилив голову, неначе од великої ваги й великого жалю.

— Чи знаєте, діду, хоч одну думу козацьку, кращу од цієї “Наймички”?

— Знаю багацько гарних дум, але такої не пам'ятаю. І дід почав сміливо розказувати, а потім і співають думи й пісні. Радюк ледве встигав записувати їх в свою книжечку. Дід не сперечався, йняв йому віри й навіть хвалився своїми піснями, бо зрозумів, що молодий Радюк не мав на думці ніякої кривди для його. Парубок почав був і собі співати, так дід йому й не дав та все співав своїм старечим, але ще міцним голосом козацькі думи й пісні, які тільки пам'ятав.

— Куди тобі, дурню, з твоїми піснями! Ви тепер співаєте все про дівчат, та про вулицю, та про вечорниці, а про козаків і не тямите нічого! А скільки я переспівав їх, як був молодшим, як був ще живий мій батько!

Радюк пішов у курінь і виніс звідтіль пляшку горілки, що він привіз дідові на гостинець. Чарка доброї горілки розвеселила трохи сердитого й поважного діда, у котрого було і в слові, і в лиці щось отаманське.

— Чи не боїтесь, діду, самі сидіть на баштані?

— А якого гаспида мені бояться? Хіба лихих людей! А чортів я не боюсь. Невважаючи на свої літа, я так обшмагав би боки самому чортові, що ну! Нехай би тільки зачепив мене!

— Хто видав таке говорить! — сказав наймитчук. — Ви, діду, тут самі; борони боже чого...

— Поцілуй батька свого тричі в морду! Вчить мене, старого! — сказав дід сердито.

— Хіба ж чорти є на світі?

Є лихі люди, гірші од чортів, а чортів нема, бо я їх не бачив, які вони на масть! А коли вони є, то, мабуть, дуже дурні.

— А хіба ж ви не знаєте, до кого й тепер у нас на селі перелесник літає?

— Такий, мабуть, перелесник, як ти! Я, бувши батьком тієї дівчини, до котрої вчащає, він, впіймав би того перелесника та обскуб чуприну, то він більше б і не літав, а сидів би вдома. Ти, як я бачу, зовсім такий дурний, як і твій батько був, царство йому небесне.

— Ей, діду, шануйтеся! Ви старі, вам би не годилось таке говорити, — казав парубчак.

— Та отут в степу, лежачи на траві, часом бачу, як буває все небо списане такими перелесниками, неначе горобцями! Розкажи вже своєму батькові, а мене не вчи.

— Йй-богу, правда...

— Яка правда? Була колись правда, та заіржавіла.

І дід не скінчив і знов задумався.

Вже порожня пляшка валялась на траві, а надворі почало зовсім поночіть. Наймит запрягав коні, а дід і Радюк склали на віз дині, кавуни й огірки. Всього було так багато, що треба було повикидати з воза соломку. Молодий Радюк мусив сісти

на мішки з огірками і поставить ноги на кавуни. Вже висипались зорі на небі, як віз рушив од куреня й покотився по степу. Радюк почав прощатися з Ониськом, котрий стояв коло куреня ввесь білий, облитий світом багаття, а коло його сиділа на задніх лапах собака. Віз покотився, і стукотіння далеко розляглося по степу. А дід усе стояв на тому самому місці, згорнувши руки. Радюк усе думав за діда, а огірки страшно муляли; ноги його скобзались по кавунах. Він мусив витягати кукурудзу й підмощувати під себе, щоб хоч трохи було краще сидіти.

Вже пізно в'їхав Радюк у двір, і по дворі запахло баштаном. Вернувшись у свою кімнату, молодий панич одслонив боляче плече і подивився. На плечі було знать червону й довгу, як гадюка, попрыгу од мотузка. Так він обшмульгав його молоде, м'яке тіло.

Огнєва Людмила.

ЛЕСИН РУШНИК

Одним із "духовних островів" Олени Пчілки, у якому дивно переплелися її етнографічні доробки і особистий вплив на погляди власних дітей, було питання національної єдності.

Безумовно, у родині Косачів були відомі думи, які ятрили душі свідомих українців. Не оминули цієї оселі й Шевченкові думи:

Люде, люде.
За шмат гнилої ковбаси
У вас хоч матір попроси,
То оддасте.

Або:

И в шитом золотом жупане,
И в серой свыте люди злы.

Чи:

А ми дивились і мовчали.
Та мовчки чухали чуби
Німїї подлії раби.

(Це, коли катували сміливця, що заточив у морду капрала.)

Нажаль, не всі розуміли поета. Невипадково ж він пише:

... Може, найдеться дівоче
Серце, карі очі,
Що заплачуть на сі думи –
Я більше не хочу...
Одну сльозу з очей карих –
І ... пан над панами.
Думи мої, думи мої.
Лихо мені з вами.

Знайшлося таке дівоче серце та карі очі, які заплакали та засвідчили про ті сльози дивним способом.

У червні 1891 року Леся Українка разом з мамою та молодшою сестрою Ольгою їхала на лікування до Євпаторії. Від Києва до Катеринослава добирались пароплавом і, за спогадами Ольги, “спинилися в Каневі, щоб одвідати Шевченкову могилу” і залишити там вишитий Лесею рушник.

Про той візит в архіві музею Т.Г.Шевченка зберігаються спогади охоронця поетової могили – Івана Ядловського: “Я тоді не знав, що та жінка, така худенька, слабенька, відома письменниця Леся Українка. Вона привезла з собою нею вишитий рушник. З нею були люди. Якийсь чоловік хотів повісити цей рушник на портрет Шевченка, але вона сказала, що сама хоче повісити: “Я – сама, я – сама...””

Перекази про Лесин рушник живуть на Тарасовій горі й по-сьогодні.

Вісімнадцятирічна поетеса вишивала його разом з Маргаритою – донькою відомого бібліографа, фольклориста, лексикографа, перекладача Михайла Комарова (Уманця).

У 30-ті роки минулого століття “Тарасову світлицю” знесли. Рушники, ікони, портрети – весь скарб було розпорошено. Зник і рушник Лесі Українки. А у 90-ті роки ентузіасти відродили поетову світлицю. Знайшли і Лесин рушник.

"Лесин рушник

Науковцям довелось довго, дуже довго його розшукувати. На допомогу прийшли шанувальники Тараса Шевченка й Лесі Українки з різних куточків України.

Донині невідомо, чи зберігся другий рушник Лесі та Маргарити, бо у спогадах мовиться про рушники, які вони вишивали вкупі.

Знайдений Лесин рушник не повернувся до Тарасової світлиці. Він знаходиться у фондах музею Т. Г. Шевченка у Києві. А у світлиці – його копія, зроблена канівськими майстринями. Та й донецькі майстрині бажають його повторити, але ж потрібна не тільки схема вишивки (я вже її намалювала), а потрібно ще й розуміння того, що хотіли сказати Леся з Маргаритою, бо ж рушник це – лист.

На Лесиному рушникові – українські традиційні геометричні орнаменти, з прадавньою символікою добробуту, а між ними: на одному кінці – Шевченкове "Думи мої, думи мої! Лихо мені з вами!", на другому – "Любіться, брати мої. Україну любіть" – близькі за змістом до Шевченкових – "Обійміться, брати мої!" та "Свою Україну любіть!"

Чому саме ці слова лягли на рушник? Та мабуть тому, що і її серце пекли ті ж самі думи.

Розбрат між "братами", їхня жорстокість крають душу поета. Але ж люди сміються над ним і кажуть "Нічого робить". Це – драма, назва якої – "Поет і народ".

Іван Світличний, аналізуючи творчість Т. Шевченка, пише: "Його драма була не так особиста, як суспільна, не так побутова, як політична".

Зародився цей конфлікт на самому початку творчої біографії Т. Шевченка, зрів протягом кількох років і сягнув своєї кульмінації наприкінці 1845 року ("Три літа"), а потім, то затухаючи, то підсилюючись звучав на трагічній ноті все життя.

Страшні слова: "*О роде суетний, проклятий, коли ти видохнеш?*" – адресує поет не катам і тиранам, а землякам своїм. Яке немилосердне прокляття тяжіє над нами!!!

Схаменімося! Будьмо Людьми!

Старицький Михайло.
ДО ШЕВЧЕНКА

Читаю знов тяжкі глаголи,
Ридання, мучення співця;
Такої муки ще ніколи
Не спочував на серці я!
Ти вік страждав, гірку пив чашу,
Та хоч з надією умер
На слухний час, на волю нашу!..
А от устав би ти тепер
Та подивився на ту волю,
Які ми стали козаки!
Либонь, з невтерпного болю
Твої б розпалися кістки!
Усюди здирство, плач і стогін,
Одні жиріють лиш жиди,
Опріч панів, тепер з нас кожен
Досхочу вточує руди.
Працой на всіх, роби до поту,
Не розгинаючи спини,
Бо все запродане деспоту,
Все в пана, жида й старшини.
Плати за все: за суд неправий,
За зроблений на тебе ж бич,
За військо те, що в час кривавий
Зідре три шкури з твоїх пліч,
За шмат землі ще предківської,
За хату вбогую твою,
За сіль, за чарку ту гіркої,
За жінку та дрібну сім'ю,
За те, що молишся, за бога,
За душу грішну заплати,
А як дійде до кінця дорога,
Без плати й в землю не лягти!
Хирій, здихай в хліві, в полові,

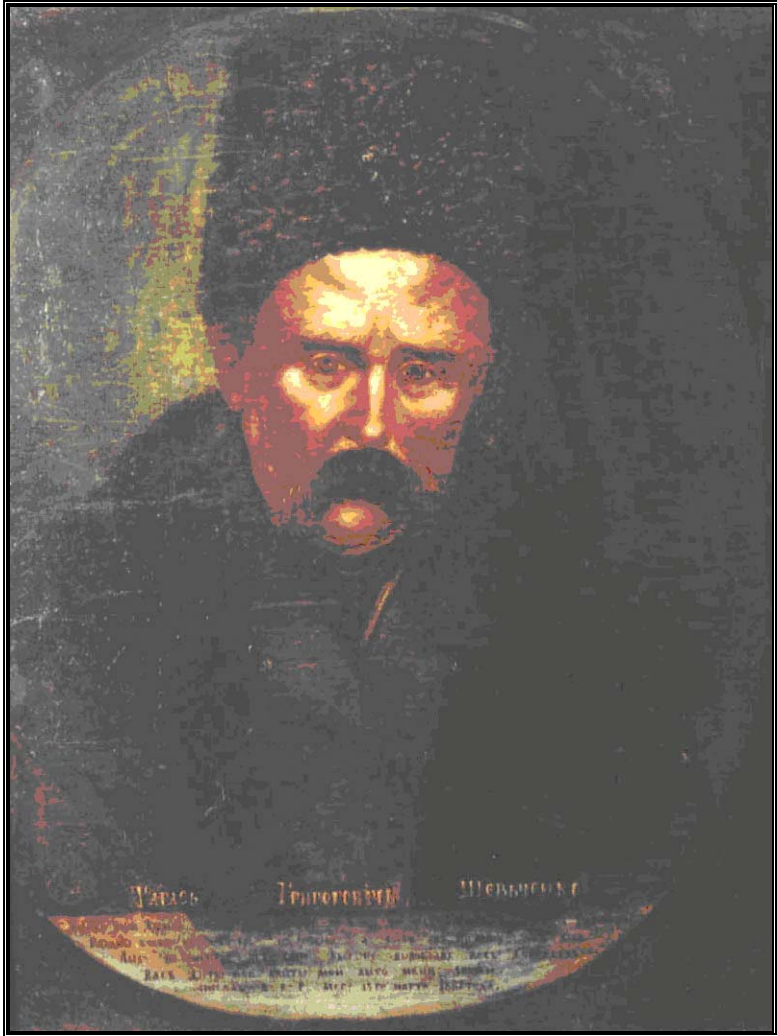
Поки зрабують, і той гній...
Навіть на рідній своїй мові
Сказати слова не посмії!
Забудь її, і пісню тую,
Що мати скорбная вела,
Щоби на спогадку лихую
Вона на тебе навела!
Забудь і ймення України,
Зречись дідів своїх, батьків,
Всієї кривної родини,
Пошийся в шкуру ворогів,
Начни душити свого ж брата;
Тоді ще, може, як-не-як
Від трапези лихого ката
Й тобі дістанеться кістяк!..
Не то – штемпований і голий
Блукай, поки зійде зоря...
Так отакої, батьку, волі
Ми дочекались від царя!

Франко Іван.

ШЕВЧЕНКО І ПОКЛОННИКИ

Апостол правди і науки,
Котрого ждав ти день по дню,
Прийшов, простяг потужні руки, -
І легіон ім'я йому.
Но ті, що змаленьку кормились
Дум твоїх скорбних молоком,
Що всьому світові хвалились
Тобою, с в о ї м співаком,
Ті, як нового гостя вздріли,
Позатикали вуха всі,
А то й в поліцію побігли,
Низькопоклонники твої.

5/IV

Народна картина “Портрет Тараса Шевченка”,
автор невідомий (криптонім “В.С.Р.”). 15.03.1887 р.
Походження невідоме.
Полотно на картоні, олія.
Збірка Національного центру народної культури
“Музей Івана Гончара”

Народна картина “Портрет Тараса Шевченка”,
автор невідомий. II пол.ХІХ ст.
Походження невідоме.
Полотно, олія.
Збірка Національного центру народної культури
"Музей Івана Гончара"

Антонич Богдан-Ігор.
ШЕВЧЕНКО

Не пишний монумент із мармуру Ти залишив по собі,
коли туди відходив, звідкіля немає вороття.
За бронзу й мідь тривкіше слово — і як завжди сонце сходить
і не цвітуть свічок лілеї молитвами забуття.
Не тихне сторож вишні — соловейко в місяця пожарах,
дівчата не вмовкають, і зозулиним весіннім чарам
все піддане. Земля і на землі закон зростання й крові.
Змінливість вічна і трива незмінність прав і справ.
Країна, що над нею місяць грає, як і грав,
волошково, пшенично, черешнево, вільхово, вербово.
Не тихне клик чайний над лиманами, що в них заснули
вітри завмерлих бур, немов стяги потоплених човнів,
де сплять сповиті у китайку дні минулі
і море морщить хвилі, наче людські чола наглий гнів.
Це Ти сто літ показував мету і шлях стовпом вогнистим,
ми виресли у спадщині Твоїй, як в сьайві сонця листя,
у куряві воєн, у мряці буднів час Тебе не зрушив.
Твоє наймення мов молитву кладемо на стяг,
бо знаємо, що мов тавро понесемо в життя
печать Твоїх палючих слів, що пропекла до дна нам душі.

Костенко Ліна.
ПОВЕРНЕННЯ ШЕВЧЕНКА

Заслання, самота, солдатчина. Нічого.
Нічого — Оренбург. Нічого — Косарал.
Не скаржився. Мовчав. Не плакав ні від чого.
Нічого, яюсь жив і яюсь не вмирав.
Вернувся в Петербург, і ось у Петербурзі —
після таких років такої самоти! —
овацію таку йому зробили друзі! —
коли він увійшов. І він не зміг іти.
Він прихилився раптом до колони.
Сльоза чомусь набігла до повік.
Бо, знаєте... із каторги в салони...
не зразу усміхнеться чоловік...

Ольга Маруніч.

ХУДОЖНИКАМ

Не малюйте Шевченка плебеєм
У кріпацькій пошарпаній свиті —
Я в нім бачу лише Прометея
У одежі, із сонця відлитої,

Лиш володаря дум України,
Що піднісся на грані столітні,
Щоби сіяти правду невпинно,
Щоб вогнем у віках пломеніти!

Не малюйте Шевченка солдатом,
Не малюйте на зло клятій долі,
Мій Шевченко завжди був крилатим,
Мій Шевченко завжди був на волі!

Не малюйте поета в печалі,
Бо він — світоч і щастя народу,
Став пісок золотим в Кос-Аралі,
Де ступав він в хвилини негоди.

...А тепер наш Тарас — в кожній хаті
З нами словом живим розмовляє.
Є в Шевченка народження дата,
Дати ж смерті в Шевченка немає.

ДЖЕРЕЛА

- Огієнко І. Тарас Шевченко. – К., 2002. – С.399-404, 410.
Тарас Шевченко. – Золота книга української еліти. – Т. 2 – К.,
2001. – С.536-537
Орел Л. – Шевченків край. – К., 2005. – С.407.
Нечуй-Левицький І. Хмари. – Повісті. – К. 2001. – С.350-354.
"Наше життя", березень 1991, березень 1992. Нью-Йорк,
Бібліотека "Український центр" – www.ukrcenter.com
"Україна"

ЗМІСТ

ВСТАВАЙ, ТАРАСЕ!	1
<i>Огієнко Іван</i> ВСТАВАЙ, ТАРАСЕ!	3
<i>Огієнко Іван</i> ЯК КОЛИСЬ ЧИТАЛИ ШЕВЧЕНКА	4
<i>Нечуй-Левицький Іван.</i> ХМАРИ	9
<i>Огнева Людмила.</i> ЛЕСИН РУШНИК	13
<i>Старицький Михайло.</i> ДО ШЕВЧЕНКА	17
<i>Франко Іван.</i> ШЕВЧЕНКО І ПОКЛОННИКИ	18
<i>Антонич Богдан-Ігор.</i> ШЕВЧЕНКО	21
<i>Костенко Ліна.</i> ПОВЕРНЕННЯ ШЕВЧЕНКА	21
<i>Ольга Марунич.</i> ХУДОЖНИКАМ	22
ДЖЕРЕЛА	22

ЛІТЕРАТУРНЕ ВИДАННЯ

ВСТАВАЙ ТАРАСЕ!

Автор-укладач
Огнєва Людмила

Комп'ютерний набір та верстка
Огнєва Людмила

Підписано до друку . Формат
Ум. друк. арк. . Друк лазерний. Зам. № . Наклад 100 прим.

Віддруковано у друкарні "Норд Комп'ютер" на цифрових лазерних
видавничих комплексах Rank Xerox DocuTech 135 і DocuColor 2060.

Україна, м. Донецьк, 83003, вул. Разенкова, 6,
Тел.: (062) 389-73-82, 389-73-86

